

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
фінансів України
20.04.2015 № 449
(у редакції наказу
Міністерства фінансів України
від 04 травня 2018 року № 469)

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
07 травня 2015 р.
за № 508/26953

ІНСТРУКЦІЯ
про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне
соціальне страхування

V. Добровільна сплата єдиного внеску та порядок укладення договорів про добровільну участь

1. Платниками, які мають право на добровільну сплату єдиного внеску, є:

члени особистого селянського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню, - на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (одночасно на пенсійне, на випадок безробіття, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності);

особи, які досягли 16-річного віку та не перебувають у трудових відносинах з роботодавцями, визначеними підпунктами 1, 2 пункту 1 розділу II цієї Інструкції, та не належать до платників єдиного внеску, визначених підпунктами 3, 4, 6 пункту 1 розділу II цієї Інструкції, в тому числі іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають або працюють в Україні, громадяни України, які працюють або постійно проживають за межами України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, - виключно на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Повідомлення про взяття на облік платників, які мають право на добровільну сплату єдиного внеску, видається відповідно до Порядку надання інформації з реєстру страхувальників Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 21 липня 2017 року № 651, постановою Правління Пенсійного фонду України від 21 липня 2017 року № 16-1, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2017 року за № 1017/30885, у формі витягу з реєстру страхувальників (щодо фізичної особи, яка бере добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування).

2. Порядок укладення договорів про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування:

1) особи, зазначені в абзацах другому, третьому пункту 1 цього розділу, подають до органів доходів і зборів за місцем проживання:

заяву про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування або про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (одноразова сплата єдиного внеску) за формою згідно з додатком 3 до цієї Інструкції;

копію трудової книжки (за наявності);

виписку з системи персоніфікованого обліку (ОК-5);

копію документа, що посвідчує особу.

Особи, зазначені в абзаці другому пункту 1 цього розділу, надають також документ, що підтверджує їх членство в такому господарстві;

2) орган доходів і зборів відмовляє в укладенні договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування або договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (одноразова сплата єдиного внеску) у разі, якщо особа:

підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;

не відповідає вимогам, визначеним в абзаці третьому пункту 1 цього розділу;

надала неповні або недостовірні відомості;

раніше уклала договір про добровільну участь, дія якого не припинена або за яким не виконано передбачені договором умови;

бажає укласти договір на строк менше одного року (крім договорів про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (одноразова сплата єдиного внеску)).

В інших випадках відмова в укладенні договору про добровільну участь не допускається;

3) з особою, яка подала заяву про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, після перевірки викладених у заяві відомостей органами доходів і зборів у строк не пізніше ніж 30 календарних днів з дня отримання заяви укладається договір про добровільну участь відповідно до Типового договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, наведеного у додатку 4 до цієї Інструкції;

4) за бажання особи сплатити єдиний внесок за попередні періоди, в яких особа не підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню (у тому числі за період з 01 січня 2004 року по 31 грудня 2010 року), і у разі отримання від неї заяви про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (одноразова сплата єдиного внеску) після перевірки викладених у заяві відомостей органами доходів і зборів у строк не пізніше ніж 30 календарних днів з дня отримання заяви укладається договір про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (одноразова сплата єдиного внеску) за формою, наведеною в додатку 5 до цієї Інструкції.

Договір про добровільну участь набирає чинності з дня його підписання.

3. Обчислення і строки сплати єдиного внеску платниками, зазначеними в підпункті 5 пункту 1 розділу II цієї Інструкції:

1) платники, зазначені в підпункті 5 пункту 1 розділу II цієї Інструкції, обчислюють єдиний внесок відповідно до пункту 10 розділу III цієї Інструкції.

При цьому сума сплаченого єдиного внеску за кожен місяць такого періоду для платників, зазначених в:

абзаці другому пункту 1 цього розділу, не може бути меншою за мінімальний страховий внесок та більшою за суму єдиного внеску, обчисленого, виходячи з максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленого на дату укладення договору;

абзаці другому пункту 1 цього розділу, не може бути меншою за мінімальний страховий внесок на дату укладення договору, помножений на коефіцієнт 2, та не може бути більшою за суму єдиного внеску, обчисленого, виходячи з максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої на дату укладення договору;

2) зазначені платники сплачують єдиний внесок щомісяця в розмірі, встановленому в договорі про добровільну участь, до 20 числа місяця, що настає за місяцем, за який він сплачується (крім осіб, які здійснюють одноразову сплату);

3) сплачені суми єдиного внеску в разі дострокового розірвання договору про добровільну участь поверненню не підлягають, при цьому період, за який сплачено єдиний внесок, враховується до страхового стажу тільки за умови подання звіту.

4. Оформлення договорів про добровільну участь.

У договорі про добровільну участь зазначаються:

назва документа;

відомості про особу, які вносяться до системи персоніфікованого обліку:

прізвище, ім'я, по батькові особи, за яку сплачується єдиний внесок;

дата народження;

громадянство;

реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);

строк дії договору;

порядок сплати єдиного внеску та рахунки, на які він має сплачуватися;

умови набуття застрахованою особою права на виплати за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням відповідно до Закону;

умови розірвання договору;

права та обов'язки сторін, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору;

інші умови за згодою сторін або передбачені Типовим договором про добровільну участь, що не суперечать законодавству про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

дата набрання чинності договором.

5. Протягом особливого періоду, визначеного Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», та на весь період незаконного позбавлення волі на території проведення антитерористичної операції платники, визначені підпунктом 5 пункту 1 розділу II цієї Інструкції, звільняються від виконання обов'язків щодо сплати єдиного внеску в строки, визначені цим договором і Законом, у разі:

призову на військову службу під час мобілізації або залучення до виконання обов'язків щодо мобілізації за посадами, передбаченими штатами воєнного часу,- з першого календарного дня місяця призову на військову службу під час мобілізації платника до останнього календарного дня місяця, в якому платника було демобілізовано або завершено його лікування (реабілітацію);

незаконного позбавлення волі на території проведення антитерористичної операції - з першого календарного дня місяця незаконного позбавлення волі до останнього календарного дня місяця, в якому платника було визволено або завершено його лікування (реабілітацію), необхідні після визволення.

Підставою для такого звільнення є заява особи, яка:

бере добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, та копія військового квитка або копія іншого документа, виданого відповідним державним органом, із зазначенням даних про призов такої особи на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, які подаються до органу доходів і зборів такою особою протягом 10 днів після її демобілізації або після закінчення лікування (реабілітації);

бере добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, та копії документів, що підтверджуються даними державного правоохоронного органу спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України, про незаконне позбавлення волі такого платника, які подаються до органу доходів і зборів протягом 30 днів після визволення або після закінчення лікування (реабілітації).

Невиконання обов'язків у зазначених випадках щодо сплати єдиного внеску в строки, визначені договором про добровільну участь, не вважається порушенням умов договору (крім договорів про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (одноразова сплата внеску)) і не є підставою вважати договір таким, умови якого не виконано.

Період, за який сплачено єдиний внесок, відповідно до укладеного договору про добровільну участь буде зараховано до страхового стажу тільки за умови подання звіту.

Надалі така особа матиме право на укладення договору про добровільну участь.

З платниками, визначеними підпунктом 5 пункту 1 розділу II цієї Інструкції, які призвані на військову службу під час мобілізації або залучені до виконання обов'язків щодо мобілізації за посадами, передбаченими штатами воєнного часу, або яких незаконно позбавлено волі на території проведення антитерористичної операції, не розриватиметься укладений договір про добровільну участь як такий, за яким не виконано умов до моменту їх демобілізації, визволення або після закінчення лікування (реабілітації) у разі надання до органу доходів і зборів:

відповідним державним органом протягом 10 днів після мобілізації таких осіб - копії військового квитка або копії документа із зазначенням даних про призов таких осіб на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період;

членом сім'ї (у визначенні, наведеному в підпункті 14.1.263 пункту 14 статті 14 Податкового кодексу України) особи, яка бере добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування,- заяви та копії документів, що підтверджуються даними державного правоохоронного органу спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України, про незаконне позбавлення волі такого платника.

Додаток 5
до Інструкції про порядок нарахування
і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове
державне соціальне страхування
(підпункт 4 пункту 2 розділу V)

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
про добровільну участь у системі
загальнообов'язкового державного пенсійного страхування
(одноразова сплата єдиного внеску)

від « ____ » _____ 20__ року

_____ (місце складання)

_____ (найменування відповідного органу доходів і зборів)

в особі начальника (заступника начальника) відповідного органу доходів і зборів _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

що діє на підставі _____, з однієї сторони
(положення про відповідний орган доходів і зборів)

(далі - Сторона 1), та _____,
(прізвище, ім'я, по батькові особи)

з іншої сторони (далі - Сторона 2) (далі - Сторони), уклали цей Типовий договір про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (далі - Договір) про таке.

I. Предмет Договору

Цей Договір згідно з частиною п'ятою статті 10 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі - Закон) визначає порядок добровільної участі особи, яка уклала договір про одноразову сплату у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

II. Права та обов'язки Сторін

1. Сторона 2 має право:

- 1) отримувати від Сторони 1 підтвердження сплати єдиного внеску, у тому числі в письмовій формі;
- 2) оскаржувати в установленому законодавством порядку дії Сторони 1, її посадових осіб;
- 3) інші права відповідно до Закону.

2. Сторона 2 зобов'язується:

- 1) надавати на вимогу Сторони 1 документи, що засвідчують відомості, які мають бути занесені або містяться в її персональній обліковій картці в системі персоніфікованого обліку;
- 2) сплачувати єдиний внесок у порядку і строки, визначені цим Договором та Законом;
- 3) подавати за себе звіт протягом 30 календарних днів після закінчення строків дії цього Договору;
- 4) виконувати інші вимоги, передбачені Законом, а також нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону.

3. Сторона 1 має право:

- 1) перевіряти достовірність відомостей, наданих Стороною 2;
- 2) безоплатно отримувати від Сторони 2 інформацію, необхідну для виконання обов'язків, покладених на Сторону 1 Законом та цим Договором;

3) отримувати від Сторони 2 підтвердження сплати нею єдиного внеску;

4) захищати свої права та законні інтереси, у тому числі в суді.

4. Сторона 1 зобов'язується:

1) надавати безоплатно Стороні 2 та на вимогу членам сім'ї померлої Сторони 2 відомості про сплачені суми єдиного внеску та інші відомості, що стосуються Сторони 2;

2) передавати Пенсійному фонду України для ведення персоніфікованого обліку дані про суми єдиного внеску та відомості про Сторону 2;

3) взяти на облік Сторону 2 в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.

III. Порядок одноразової сплати єдиного внеску

1. Сторона 2 сплачує одноразово єдиний внесок у сумі не менше мінімального розміру страхового внеску за кожен місяць, що визначається як добуток мінімального розміру заробітної плати та розміру внеску на дату укладення цього Договору, помножений на коефіцієнт 2, але не більше суми єдиного внеску, обчисленого, виходячи з максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої на дату укладення цього Договору.

На момент підписання цього Договору:

розмір мінімальної заробітної плати становить _____;
(сума цифрами та словами)

розмір єдиного внеску становить _____ %;

мінімальний страховий внесок становить _____ грн;

максимальний розмір єдиного внеску становить _____ грн.

2. Сторона 2 сплачує єдиний внесок за попередній період з _____ по _____.

3. Єдиний внесок за попередній період, з урахуванням коефіцієнта 2, становить _____ грн і сплачується на рахунок _____,
(номер рахунка, на який сплачується єдиний внесок)

відкритий у _____,
(найменування банку)

МФО _____, код за ЄДРПОУ _____.

4. Одноразова сплата єдиного внеску здійснюється однією сумою протягом 10 календарних днів з моменту підписання Договору.

IV. Умови набуття Стороною 2 права на пенсійні виплати за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням

Право на призначення пенсії.

За умов виконання Стороною 2 умов цього Договору, Сторона 2 має право на врахування страхового стажу при призначенні пенсії відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Пенсії призначаються відповідно до статей 26-45 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

V. Відповідальність Сторін

1. У разі порушення своїх зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність, визначену цим Договором та законодавством України.

2. Усі спори, що пов'язані з цим Договором, його укладенням або такі, що виникають у процесі виконання умов цього Договору, вирішуються шляхом переговорів між представниками Сторін. Якщо спір неможливо вирішити шляхом переговорів, він вирішується в судовому порядку за встановленими підвідомчістю та підсудністю такого спору, визначеними законодавством України.

VI. Строк дії Договору

Цей Договір набирає чинності з дня його підписання і діє 10 календарних днів.

VII. Порядок розірвання Договору

Цей Договір може бути достроково розірвано:

1. Стороною 2 за умови невиконання пункту 4 розділу III цього Договору.

2. Стороною 1 у разі:

невиконання пункту 4 розділу III цього Договору Стороною 2;

виникнення обставин, що не відповідають визначеним цим Законом вимогам до осіб, які мають право брати добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;

смерті Сторони 2.

В інших випадках дострокове розірвання Договору не допускається.

VIII. Місцезнаходження і реквізити Сторін

Сторона 1

Керівник (заступник керівника)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

М. П.

Сторона 2

(прізвище, ім'я, по батькові)

(паспорт, серія, номер)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті))

(номер посвідчення застрахованої особи)

(дата народження)

(громадянство)

(місце проживання)

(телефон)

{Додаток 5 в редакції Наказів Міністерства фінансів № 393 від 28.03.2016, № 469 від 04.05.2018}